

атмосферу праздника. Многообразие средств выражения смысла выводит студентов в свободное творчество.

Изменение роли учащегося от пассивного наблюдателя, исполняющего указания преподавателя, до активного, творческого участника процесса обучения, влечет за собой изменение не только стратегии обучения в аудитории, но и осознание бесспорного факта, что обучение иностранным языкам не ограничивается рамками учебной аудитории. Способность добывать знания в контексте обучения иностранным языкам означает не только овладение четырьмя навыками (чтения, письма, говорения, аудирования) и аспектами языка (грамматикой, лексикой, фонетикой), но и формирование определенного набора практических навыков [4].

Метод проектов – это комплексный обучающий метод, который позволяет индивидуализировать учебный процесс, дает возможность учащемуся проявлять самостоятельность в планировании, организации и контроле своей деятельности.

В обучении английскому языку метод проектов предоставляет возможность учащимся использовать язык в ситуациях реальной повседневной жизни, что, несомненно, способствует лучшему усвоению и закреплению знаний иностранного языка.

ЛИТЕРАТУРА

1. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования // Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров / под ред. Е.С. Полат - М.: изд. центр «Академия», 2001 - 272 с.
2. Дьюи Дж. Школа и общество (1925) [Текст] // Педагогическая лоция. 2003/04 учебный год. Метод проектов в школе / Спецприложение к журналу «Лицейское и гимназическое образование». – 2003. – Выпуск 4. - 174 с.
3. Килпатрик У.Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе (1925) [Текст] // Педагогическая лоция. 2003/04 учебный год. Метод проектов в школе / Спецприложение к журналу «Лицейское и гимназическое образование». – 2003. – Выпуск 4. – 174 с.
4. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е.С.Полат //Иностранные языки в школе. – 2000. – Выпуск 2, 3.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

СІМОНОК В.П.

*НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО»*

Процеси глобалізації та інтеграції в Європейській та світовій спільноті, участь українських фахівців у міжнародних проектах вимагають реалізувати такі аспекти професійної діяльності, які передбачають володіння іноземною мовою: своєчасне ознайомлення зі світовими технологіями, відкриттями та тенденціями у науці і техніці, налагодженням контактів із зарубіжними партнерами. Нові вимоги до фахівців стимулюють викладачів вищих

навчальних закладів та науковців до пошуку нових підходів та методів викладання дисципліни навіть у немовних ВНЗ України.

Метою цієї статті є окреслення головних рис та переваг нових підходів та методів до викладання іноземної мови професійного спрямування у немовних навчальних закладах та пропозиція використання деяких з них на практичних заняттях у ВНЗ.

Перед усім зазначимо, що головною характерною рисою навчання іноземній мові у ВНЗ немовного профілю є його професійна орієнтованість. Вона ґрунтується на врахуванні потреб тих, хто навчається, в опануванні іноземної мови, що диктується характерними особливостями професії або спеціальності, які, в свою чергу, вимагають її вивчення.

Ми цілком згодні з Н. Брігером у тому, що сфера англійської мови для спеціальних цілей складається з наступних компонентів, тісно взаємопов'язаних між собою: знання мови, комунікативні вміння та професійний зміст. Саме тому мета викладача полягає у розвитку мовних знань, що відбивають основи фаху тих, хто навчається, та розвитку комунікативних вмінь, притаманих їх професійній діяльності. М.Елліс та К.Джонсон також вважають, що навчання має спиратися на специфічний зміст, який пов'язаний з певною фаховою сферою. Оскільки ці сфери та ситуації відрізняються залежно від спеціальності, зміст різних курсів іноземної мови також буде різним, тобто, як зауважує Н.Брігер, відзнакою навчання мови для спеціальних цілей є його специфікація щодо певних професійних потреб тих, хто навчається. Виходячи з того, що спеціаліст певної галузі потребує знання іноземної мови для успішного здійснення своєї інформаційної діяльності у відповідних ситуаціях, що становлять для нього професійний інтерес, увесь процес навчання іноземної мови в спеціальних цілях має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності даного спеціаліста.

Досвід практичної роботи показує, що в умовах відсутності мовленнєвого середовища у немовному ВНЗ невимуснені ситуації спілкування іноземною мовою виникають дуже рідко. Більшість ситуацій строюється викладачем штучно. Навчальна мета, на перший погляд, тут виглядає завуальовано, проте повністю не прихована від студентів. А тому в них формуються повноцінні мовленнєві вміння, оскільки всі параметри ситуацій аналогічні природним і викликають появу відповідної комунікативної інтенції та програми вирішення комунікативного завдання.

Сьогодні визначною тенденцією у викладанні іноземних мов методисти називають, передусім, реалізацію комунікативного підходу. Під комунікацією розуміється процес усного/ письмового спілкування, суть якого полягає в обміні інформацією та її оцінюванні. Комунікативно-орієнтоване навчання передбачає формування у студентів комунікативної компетенції, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову щоб самостійно отримувати і розширювати свої знання і досвід. Серед багатьох методів навчання саме комунікативний метод є таким, що здатний активізувати творчі можливості особистості, які, як твердять психологи, є у кожної людини

безмежними, адже ми маємо величезний творчий потенціал. Розкрити ж себе, на нашу думку, можна лише у спілкуванні.

Як вважає більшість фахівців, саме формування комунікативної компетенції є основною метою вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі, всі інші цілі (освітня, виховна, розвиваюча) реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. Комунікативний підхід передбачає навчання спілкуванню і формування здатності до міжкультурної взаємодії. Аналогічне розширення мобільності та забезпечення працевлаштування випускників ВНЗ, знання й уміння яких повинні бути застосовані й практично використані, є одним з ключових у Болонській декларації, задля якої консолідується Європейське освітнє співтовариство.

Відносно методів викладання іноземних мов це означає поступове усвідомлення викладачами та методистами переваг інтерактивних методик та технологій викладання, у яких закладено розвиваючий потенціал: здатність розвивати у студентів критичне мислення, збагачувати уяву та почуття, вдосконалювати загальну культуру спілкування та соціальну поведінку загалом. Саме інтерактивні технології навчання іноземним мовам створюють необхідні передумови як для розвитку мовленнєвої компетенції студентів, так і для формування вмінь приймати колективні та індивідуальні рішення з метою виховання активних громадян суспільства.

В процесі реалізації інтерактивного методу на практичних заняттях з іноземної мови необхідно пам'ятати, що його базовим принципом є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення студентами комунікативних цілей відбувається через соціально-інтерактивну діяльність: дискусії та обговорення, діалоги та рольові ігри, імітації, імпровізації та дебати. Така діяльність відповідає особистісно-зорієнтованому підходу до навчання, а також узгоджується з вимогами загальноєвропейських рекомендацій щодо гуманізації та демократизації навчального процесу. Під час такої діяльності забезпечується позитивний вплив колективу на особистість кожного студента, формуються сприятливі взаємовідносини у навчальній групі.

На сучасному етапі реалізація будь-яких інноваційних підходів та технологій навчання викладання іноземної мови неможлива без постійного підвищення майстерності викладача-педагога. Творче відношення та новаторство педагога стають можливими лише за умови усвідомлення ним себе не тільки викладачем-носієм певної інформації, а вченим-дослідником, для якого важливим є вміння не лише давати відповіді на запитання, а й ставити запитання та спонукати студентів до самостійного пошуку відповіді.

Загальновідомо, що всі сучасні знання та будь-які наукові відкриття відповідають на одне або ряд запитань та водночас ставлять десяток нових. Розвиток творчої, самостійної та пізнавальної діяльності студентів буде успішним, якщо викладач залучатиме їх до активного процесу доведення та обґрунтування їх власної точки зору щодо певної проблеми. Такі заняття перетворюються на діалоги та спільне мислення. Навчальна проблема стає предметом дослідження, вона висувається та розв'язується студентами. Отже, головною метою такого підходу є створення проблемних ситуацій; пізнавальна

діяльність студентів при цьому включатиме пошук, аналіз та вирішення різних проблем, що, в свою чергу, вимагає актуалізації їх знань та вмінь.

Аналіз педагогічної та методичної літератури показує, що у сучасній теорії проблемного навчання існує тенденція виокремлювати два типи проблемних ситуацій: психологічні, пов'язані зі студентами, та педагогічні, що стосуються викладачів. Педагогічні проблемні ситуації створюються викладачами для того, щоб активізувати мислення; зацікавленість студентів та наголосити на важливості проблеми, що обговорюється. Психологічні проблемні ситуації є абсолютно індивідуальними. Проблемні ситуації можуть бути створені на всіх етапах навчального процесу: під час пояснення нового матеріалу, повторення раніше вивченого, контролю знань та вмінь.

На нашу думку, проблемний підхід розвиває творче мислення та стимулює таку діяльність студентів як: обговорення (оскільки дискусія, за Г.Пальмером, це найактивніша форма мислення), слухання інших думок, обґрунтування власної думки, знаходження компромісу з іншим, лаконічне висловлювання, знаходження не одного, а декількох варіантів вирішення проблеми, праця в парах та групах. Студенти навчаються бути толерантними, уважними і дружелюбними. Отож, такий підхід розвиває самостійне творче мислення студентів, залучає їх до дослідницької роботи, формує співпрацю та взаємодію викладача та студента.

З іншого боку, як свідчить практичний досвід, спільна соціально-інтерактивна діяльність дозволяє кожному студенту максимально проявити свої інтелектуальні та творчі здібності, заохочує самостійність та ініціативність в ухваленні рішень. Отже, інтерактивна діяльність поєднує співробітництво мовленнєвих партнерів та керованість дій студентів з боку викладача, передбачає відмову від стандартних шляхів вирішення комунікативних завдань, забезпечує інтенсивну мовленнєву практику студентів у відносно вільній творчій атмосфері. Інтерактивність у навчанні можна пояснити як здатність до взаємодії, навчання у режимі бесіди, діалогу, полілогу, тобто активного спілкування. На нашу думку, інтерактивним може бути названий метод, завдяки якому той, хто навчається, є не лише учасником (спостерігачем, слухачем), але саме активним творцем процесу навчання.

Аналіз сучасних методичних особистісно орієнтованих підходів до викладання іноземної мови у немовному ВНЗ свідчить про те, що однією з найбільш поширених інноваційних технологій є метод проектів, який розглядають як цілісну педагогічну систему. Основою цієї системи є побудова навчання на творчому засвоєнні знань у процесі самостійної індивідуальної або групової діяльності тих, хто навчається, для виконання значущого завдання, що знаходиться в межах їх інтересів, з обов'язковою презентацією результату. На думку багатьох авторів проектна технологія навчання якнайбільше відповідає сучасним вимогам, що стоять перед навчанням професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою. Вона допомагає подолати прогалину між вивченням мови та користуванням нею.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще в 1920-роки в США. Його називали також методом проблем й пов'язувався

він з ідеями гуманістичного напрямку в філософії й освіті, розробленим американським філософом Дж. Д'юї. Він запропонував будувати навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, студента на основі його власної зацікавленості.

Як показує практика, у ХХІ ст. технологія проектів передбачає, перш за все, вміння адаптуватись до умов життя людини, які швидко розвиваються. Уміння користуватись методом проектів – показник високої кваліфікації викладача, його прогресивної методики навчання й розвитку студентів.

Згідно з теорією та практикою, метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студента – індивідуальну, парну чи групову, яку вони виконують протягом визначеного проміжка часу.

Виконуючи проекти, студенти вчаться самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність за їх реалізацію. Студент стає рівноправним учасником спільної діяльності з викладачем, відповідаючи за свої успіхи, невдачі та недоліки. Він сам аналізує кожен крок свого навчання, визначає свої недоліки, шукає причини виникнення труднощів, знаходить шляхи виправлення помилок. Йому надається право вибору способів діяльності, висунення гіпотез, участь у колективному обговоренні різних поглядів. Вони вчаться працювати в групі, допомагати та підтримувати один одного, шукати інформацію з різних джерел, оформляти матеріал та подавати його, оцінювати свою роботу, порівнювати власний рівень володіння мовою, поєднувати мовні навички та власну фантазію. Проектна робота розвиває вміння планувати, мислити критично.

Ми дотримуємося концепції, яка ставить за мету навчання студентів іноземним мовам через спілкування цими мовами. Поняття «спілкування» включає насамперед мовленнєву діяльність, а щодо говоріння й слухання – ще й паралінгвістичні елементи – міміку й жести.

Таким чином, практичною метою навчання іноземній мові в умовах методу проектів є формування мовленнєвих здібностей, комунікативної компетенції студентів, яка полягає у формуванні навичок і вмінь усного мовлення (говоріння та аудіювання), читання та письма на основі спілкування, обмеженого тематикою й мовним матеріалом.

Практичний досвід показує, що використання в навчальному процесі інтерактивних технологій навчання допомагає студентам набути лексичні мовленнєві уміння у процесі комунікації, збільшити діапазон термінологічної лексики за фахом, зробити процес навчання цікавим, пізнавальним, професійно-спрямованим та особистісно значущим. Інтерактивні технології навчання стимулюють когнітивні процеси та активізують мовний і мовленнєвий матеріал в іншомовному спілкуванні студентів, розвивають їхні творчі здібності та професійно орієнтовані вміння в наближених до реальних умов ситуацій спілкування.

Аналізуючи сучасні підходи до викладання іноземної мови неможливо не відзначити широке використання Інтернету та комп'ютерних технологій при вивченні англійської мови взагалі та ділової англійської мови зокрема. Використання комп'ютерів радикально змінило саму концепцію навчання мов,

роблячи таке навчання значно ефективнішим та інтенсивнішим, більш творчим та наближеним до життя.

ЛІТЕРАТУРА 1. Brieger N. Teaching Business English Handbook. 1997. – 192 p.

2. Ellis M., Johnson Ch. Teaching Business English. – OUP, 1994. – 237 p.

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ АУДІЮВАННЯ НОВИН

МОРОЗ Т.Ю.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

Сучасний розвиток системи вищої освіти в Україні та її вихід на європейський рівень неможливий без підвищення уваги до викладання іноземних мов (ІМ). Особливий наголос на сучасному етапі розвитку методики навчання робиться на важливості опанування ІМ як засобом міжкультурної комунікації, як інструментом у діалозі різних культур, що неможливе без сформованості у студентів мовленнєвих навичок і вмінь у відповідності до загальноєвропейських стандартів.

У контексті зазначених стандартів головною метою навчання ІМ сьогодні є розвиток здібностей студентів користуватися мовою у реальних життєвих ситуаціях для задоволення власних потреб під час спілкування в усній чи письмовій формі. Таке спілкування охоплює особисту, публічну, професійну й освітню сфери діяльності, зокрема, з опорою на інформацію, передану засобами масового зв'язку. Роль, яку відіграє аудіювання як засіб отримання інформації у реальному житті, складність процесу формування вмінь іншомовного аудіювання, а також його значення для розвитку інших, продуктивних видів мовленнєвої діяльності (МД) (говоріння і письма) привертають до аудіювання увагу багатьох фахівців з психолінгвістики та методики навчання ІМ [4]. Поширеною стала практика розміщення на своїх сайтах розробок щодо використання телеповідомлень у навчанні аудіювання відомими світовими телеканалами (BBC, Deutsche Welle, TV 5 France) [6].

Завдяки таким ознакам як новизна, актуальність, інформативність, подієвість, динамічність, оперативність, повнота і технічна досконалість передачі інформації новини користуються найбільшою популярністю серед глядацької аудиторії.

Новини як засіб навчання ІМ містять значні дидактичні можливості, оскільки ефективно створюють в аудиторії природне іншомовне міжкультурне-середовище. Завдяки використанню новин збагачується предметна основа для розвитку комунікативної компетенції студентів, розширюється їхній понятійно-подієвий і мовленнєво-культурознавчий кругозір. Новини є відображенням останніх тенденцій у розвитку англійської мови, з якими, за умови регулярного і цілеспрямованого перегляду новин, студенти знайомляться природним шляхом. Новини є засобом передачі культурно значущої інформації, вони відображають процеси взаємодії і взаємовпливу культур рідної країни і світу.

Студенти мають можливість порівнювати способи подачі інформації про події у світі на вітчизняних каналах та каналах країни, мова якої вивчається,